

Доманчук А.І., аспірант
Науковий керівник – Виговська Н.Г.
д.е.н., завідувач кафедри фінансів і кредиту
Житомирський державний технологічний університет

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧУВАЛЬНОЇ ПІДСИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

Нормативно-правове регулювання страхової діяльності виступає важливою складовою системи управління фінансами, зокрема її забезпечувальної підсистеми. Адже регулювання в частині управління фінансами реалізується переважно через формування законодавчої і нормативної бази щодо здійснення регламентації страхової діяльності. Цей вид регулювання має місце на міжнародному, національному та внутрішньорганізаційному рівнях (див. рис.1).

На міжнародному рівні страхова діяльність регулюється Директивами Європейського Союзу. Відповідно до Директив Першого покоління було встановлено єдину термінологію та класифікацію, що застосовується в страховому законодавстві для країн Європейського Союзу. Також передбачалось встановлення вимог щодо формування та складу страхових резервних фондів, а також розміщення активів, які покривають страхові резервні фонди. Директиви Другого покоління визначили принципи оцінки фінансового стану страхових компаній та правила нагляду за страховою діяльністю. Остаточно сформували основи регламентації у сфері страхування Директиви Третього покоління. В їх основу покладено: взаємне визнання систем правового регулювання страхової діяльності держав ЄС; здійснення нагляду за діяльністю страхових організацій, включно з фінансово-правовим регулюванням; зміну умов інвестування коштів зі страхових резервних та гарантійних фондів. Міжнародний рівень нормативно-правового регулювання доповнює проект «Solvency», розроблений Європейським комітетом нагляду за страховими ринками і пенсійними системами. Проект «Solvency» складається з двох частин. «Solvency I» забезпечив контроль норм платоспроможності страховиків, проте значно потужніший за своїм ідейним змістом проект «Solvency II». Тому що він заснований на оцінці інвестиційного ризику системи, а також правил, що стосуються власних засобів суб'єктів страхування. «Solvency II» встановив вимоги до: фінансових ресурсів компанії, запасу платоспроможності, корпоративних процесів, систем контролю, єдиної форми звітності.

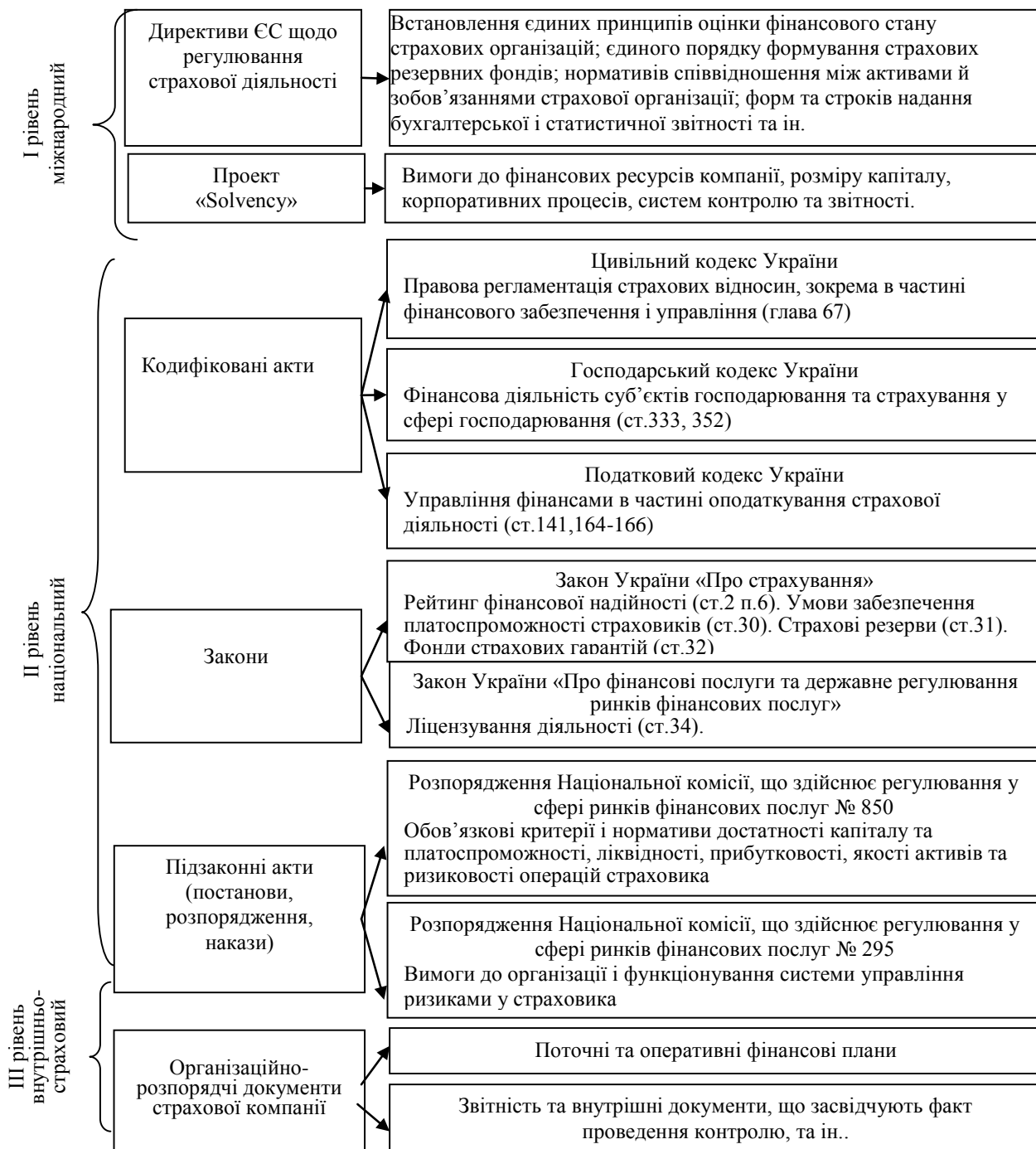

Рис.1. Нормативно-правове регулювання страхування у сфері управління фінансами страхових компаній (*розроблено автором)

Основою регулювання страхової діяльності на національному рівні виступають:

- 1) кодифіковані акти (Цивільний кодекс України, Господарський Кодекс України, Податковий кодекс України);
- 2) закони (Закон України «Про страхування», Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»);
- 3) підзаконні акти (постанови, розпорядження, накази).

Кодифіковані акти визначають основні правила та особливості регламентації страхової діяльності в Україні. Зокрема, правове регулювання страхових відносин в частині фінансового забезпечення і управління передбачене у Цивільному кодексі України. Господарський кодекс України регулює фінансову діяльність суб'єктів господарювання та страхування у сфері господарювання. Управління фінансами в частині особливостей оподаткування страхової діяльності здійснюється за допомогою Податкового кодексу України.

Основним законодавчим актом, який регулює відносини, що виникають у сфері страхування, є Закон України «Про страхування». Відповідно регламентація управлінсько-фінансових відносин

здійснюється даним законодавчим актом у розрізі: рейтингу фінансової надійності, умов забезпечення платоспроможності страховиків, формування та використання страхових резервів, особливостей ведення бухгалтерського обліку та звітності страховиків.

Розпорядження, положення та методики, встановлені Національною комісією, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг), покликані деталізувати законодавство у сфері страхування. Нацкомфінпослуг виступає уповноваженим органом виконавчої влади у системі регламентації страхової діяльності, тому всі нормативно-правові акти затверджені ним є обов'язковими до виконання. Постанови Кабінету Міністрів України у системі нормативно-правового регулювання страхування визначають основні умови та порядок проведення окремих видів обов'язкового страхування тому можуть мати вплив на фінансове управління страховими компаніями.

Нормативно-правове регулювання у сфері фінансового управління на страховому внутрішньоорганізаційному рівні безпосередньо залежить від регламентації на міжнародному та національному рівнях, адже навіть організаційно-розпорядчі документи страхової компанії формуються з урахуванням вимог та правил, встановлених у страховій сфері.

Отже, можна зробити висновок, що нормативно-правове регулювання страхування у сфері управління фінансами страхових компаній здійснюється на міжнародному, національному та внутрішньоорганізаційному страховому рівнях. Кожен рівень має у своїй структурі складові (директиви, закони, постанови, та ін.), які формують комплексну систему нормативно-правової регламентації для забезпечення ефективного управління фінансами страхових компаній.